Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Puolustustarvikkeiden vientivalvonta

Erityisasiantuntija
Selina Kangas

Seminaari 5.3.2013

Vientiä säätelevä lainsäädäntö

- Laki puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012) korvasi:

- Laki puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta, MVL (242/1990)
- VN:n päätös puolustustarvikkeiden maasta-vientiä, kauttakuljetusta ja välitystä koskevista yleisistä suuntaviivoista (1000/2002)
- Asetus puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta (108/1997)
- PLM:n päätös (192/1997) - luettelo puolustustarvikkeista

Laki puolustustarvikkeiden viennistä: Lupaviranomainen

- Puolustustarvikkeiden vienti, siirto, välitys ja kauttakuljetus on sallittua ainoastaan VN:n tai PLM:n myöntämällä luvalla

  UUTTA: siirtoluvat

- Toimivallanjako VN/PLM

  VN myöntää luvat varsinaiseen taistelukäyttöön tarkoitetulle tuhoa tuottavalle materiaalille ja asejalustoille tai silloin kun vienti muilta osin ulko- ja turvallisuuspoliittisesti merkittävä (poikkeuksena vähäinen vienti < 1 milj. €)

  UUTTA: ei koske ETA-maita ja Sveitsiä

Laki puolustustarvikkeiden viennistä

Lakia ei sovelleta

1. Puolustusvoimille, rajavartiolaitokselle, poliisille kuuluvien puolustustarvikkeiden tilapäiseen maasta viemiseen

   UUTTA: ”valtuutetut toimijat”

2. UUTTA: Palautus PV:n, rajan tai poliisin hankkeen jälkeen
3. vieraan valtion asevoimille kuuluvien puolustustarvikkeiden maastavientiin ja kauttakuljetukseen jos toiminta perustuu ns. NATO Sofa –sopimukseen, muuhun kv. tai EU-rauhanturvaamistehtävään
4. jos toimintaan on myönnetty lupa aluevalvontalain nojalla

Peruslinjaukset pysyvät samana

- Vienti- tai kauttakuljetuslupa myönnetään tai julkaistaan, jos lupa on Suomen omaksuman ulkopoliittisen linjan mukainen eikä vaaranna Suomen turvallisuutta
- Ulkoministeriö vastaa ulko- ja turvallisuus-poliittisten (UTP) näkökohtien esittämisestä

  (Asetus tulossa)
- Tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteet lain tasolla
  - EU:n yhteinen kanta (2008/94/YUTP)

Hakijaa koskevat edellytykset

- ”Lupa voidaan myöntää hakijalle, joka toimintansa luonteen tai muiden lupa-asian käsittelyn yhteydessä ilmi tulleiden seikkojen perusteella on sopiva viemään, siirtämään, huolehtimaan kauttakuljetuksesta tai välittämään puolustustarvikkeita ja jonka arvioidaan noudattavan tässä laissa ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä.”
- Uusi sääntely (14 §)

Puolustustarvikkeen määritelmä

- Aikaisemmin: puolustustarvikkeet pääotsikoittain jaettuna 4 tuoteluokkaan:
  - Aseet ja asejärjestelmät (muut kuin siviiliaseet)
  - Sotilasajoneuvot, sotalaivat ja sotilasilma-alukset
  - Suojavarustus ja suojarakenteet
  - Sotilaselektroniikka ym.
- Siirrytään EU:n yhteisen puolustustarvikeluettelon mukaiseen luokitteluun (22 tuoteluokkaa)
- Puolustustarvikemäärittelypyynnöt PLM:lle

Puolustustarvikkeiden maastavientiasioiden työryhmä

- Lupahakemukset, ennakkolausuntopyynnöt ja puolustustarvikemäärittelyt käsitellään puolustusministeriön asettamassa työryhmässä, johon osallistuvat toimivaltaiset viranomaiset:

  PLM, UM, SM, PE, SUPO,Tullihallitus

  - Pois lukien UTP-esteettömät viennit ja siirrot

- UM on vastuussa UTP-näkökohtien esittämisestä työryhmälle

- Työryhmä antaa lausuntonsa lupaviranomaiselle (PLM/VN), joka tekee lopullisen päätöksen

Lupaviranomaiset

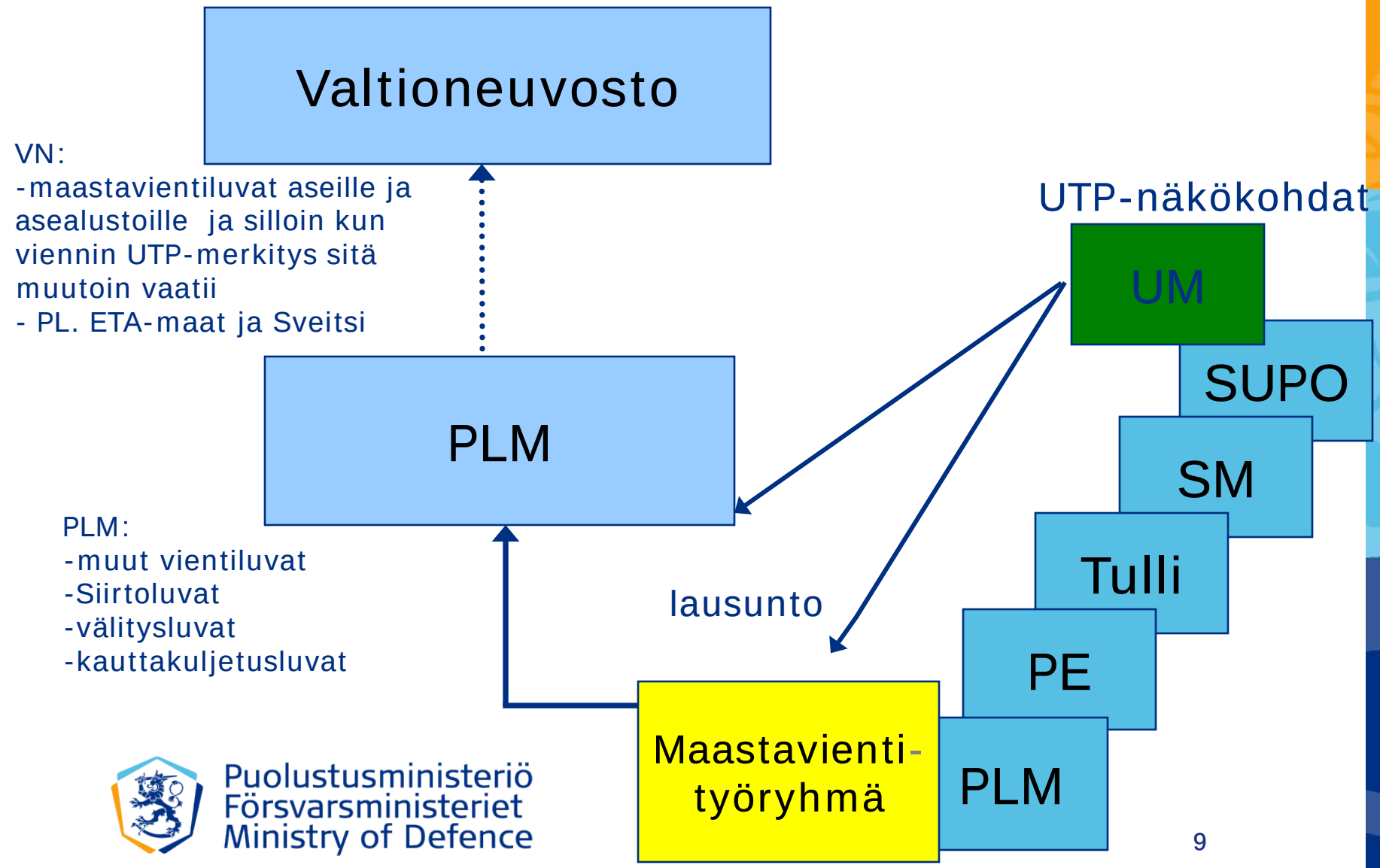

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Lupamenettelyt ETA-alueella ICT-direktiivi

- Yleiset siirtoluvat
- Koontisiirtoluvat
- Yksittäiset siirtoluvat

Yleinen siirtolupa

Suomi on julkaissut viisi yleistä siirtolupaa:

1. vastaanottajina jäsenvaltioiden puolustusvoimille tai niiden hankintaviranomaisille
2. Vastaanottajina luotettavuustodistuksen saaneet yritykset
3. Tilapäiset siirrot esittelyihin,
4. Siirrot korjaukseen ja huoltoon
5. Siirrot Suomessa tapahtuneen korjauksen tai huollon jälkeen

- Selkeä toimintatapojen muutos
  - Rekisteröityminen luvan käyttäjäksi
  - Julkaistaan PLM:n nettisivuilla + komission sivuilla

Koontisiirtolupa

- Yksi hakija
- Useat tuotteet, useat vastaanottajat

- Vastaavia on jo käytössä

Yksittäinen siirtolupa

- Vastaa vanhaa käytäntöä
- ”Kansalliset turvallisuusintressit”

Ennakkolausuntopyyntö

- PLM:n lausunto aiotun viennin, välityksen tai kauttakuljetuksen ulko- ja turvallisuuspoliittisesta hyväksyttävyydestä
- Ennakkolausunnon tarkoituksena on antaa viejälle tai välittäjälle, ennen markkinointiin ryhtymistä, tietoja hankkeen UTP-edellytyksistä
- Lausunto otetaan huomioon varsinaisessa lupaharkinnassa

Lupien kokonaisharkinta

- Kaikki vienti-, siirto- ja kauttakuljetuslupahakemukset ja ennakko-lausuntopyynnöt käsitellään tuotekohtaisen kokonaisharkinnan perusteella:
  - kv. sitoumukset ja periaatteet (YK, EU, ETYJ, WA)
  - EU:n aseviennin yhteinen kanta, epuuilmoitukset
  - puolustustarvikkeiden ominaisuudet, käyttö-tarkoitus ja sotilaallinen merkitys
  - viennin merkitys Suomen puolustuksen materiaali-valmiuksien ja alan kotimaisen teollisuuden kannalta.

Luvan hakemisessa tarvittavat asiakirjat

- Virallinen vientilupahakemus
- Virallinen siirtolupahakemus (uusi) –tulossa
- Virallinen rekisteröitymislomake (uusi)- tulossa
- Alkuperäinen loppukäyttäjätodistus (End-user Certificate, EUC) (PLM:n kotisivuilla)
  - vaaditaan kokonaisten tuotteiden viennissä
  - sisältää jälleenvientikiellon TAI
- Todistus käytöstä omassa tuotannossa (Own Production Declaration, OPD) (PLM:n kotisivuilla)
  - komponentit, jotka käytetään ostajan omassa tuotannossa kohdemaassa
  - jälleenvienti kohdemaan lainsäädännön mukaan

Luvan hakemisessa tarvittavat asiakirjat

- Ostajan toimi-/tuontilupa tai muu viranomais-vahvistus, kun viedään aseita tai ampuma-tarvikkeita muille kuin viranomaisille
- Muut mahdollisesti pyydettävät selvitykset
  - kaupallinen sopimus
  - pienaseet: tuonti- ja kauttakuljetusluvat
  - ruudit ja räjähteet: tekniset spesifikaatiot
  - a-tarvikkeet: rakennepiirros

Puolustustarvikkeiden välitys

- Puolustustarvikkeiden välitys kolmansien maiden välillä on sallittua ainoastaan siihen myönnetyllä välitysluvalla
- Välityslupa-asiat käsitellään samoilla perusteilla kuin maastavientilupa-asiat
- Luvan myöntämisestä päättää PLM

Puolustustarvikkeiden välitys

- Välityksellä tarkoitetaan toimintaa, jossa sopijapuolet saatetaan kosketuksiin toistensa kanssa puolustustarviketta koskevan sopimuksen aikaansaamiseksi.

- Välittäjänä toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö neuvottelee tai järjestää sopimuksen, joka koskee kolmansien maiden välillä tapahtuvaa puolustustarvikkeiden maastavientiä tai siirtoa

Puolustustarvikkeiden välitys

- Välitystoiminta on luvanvaraista myös Suomen alueen ulkopuolella, jos välittäjänä on

  1. Suomen kansalainen,
  2. suomalainen yhteisö taikka
  3. kotikuntalain (201/1994) mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuva ulkomaalainen.

Yritysten luotettavuustodistukset

- Uusi menettely Suomelle
- Yleisten siirtolupien vastaanottajat
- Todistukset voimassa kaikissa jäsenvaltioissa
- Lista komissiolle ja muille jäsenvaltioille

- Yhteiset kriteerit (6 kpl)
  - kokemus ja kyvykkyys toimialalla
  - merkityksellinen puolustusteollinen toiminta
  - ylempää johtajistoa edustavan henkilön nimittäminen vastaamaan siirroista ja viennistä

Yritysten luotettavuustodistukset

Kriteerit (jatkuu…)

- kirjallinen sitoumus noudattaa vastaanotetun komponentin tai tuotteen loppukäyttöä ja vientiä koskevia erityisiä ehtoja
- kirjallinen sitoumus toimittaa viranomaisille yksilöidyt tiedot vastauksena tiedusteluihin, jotka koskevat tuotteitten loppukäyttöä, jotka yritys on vienyt, siirtänyt tai vastaanottanut toisen jäsenvaltion myöntämän luvan perusteella
- kuvaus yrityksessä toteutettavasta sisäisestä vaatimustenmukaisuusohjelmasta tai vienninhallintajärjestelmästä.

Yritysten luotettavuustodistukset

- EU:ssa yhteiset suositukset, joiden mukaan toteutetaan
- Edellyttää tietojen kokoamista, vastuuketjuja, viennin- ja siirronhallintajärjestelmää jne.
- ”Eurooppalaiset merkittävät kokoonpanijat”
- Hyöty?
  - Millaisia yleisiä siirtolupia muut maat julkaisevat?

Viejien raportointi ja vientitilastot

- Viejillä velvollisuus puolivuosittaiseen raportointiin (ilmoituspohja saatavissa PLM:n kotivuilta)
- Vientilupapäätökset julkisia asiakirjoja, saatavissa PLM:n kirjaamosta
- PLM julkaisee vuosittain tilastot puolustustarvikeviennistä

Komission ylläpitämä CERTIDER-järjestelmä

- http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/defence/certider/

- Tarjoaa tietoa teollisuudelle ja viranomaisille

Lisätietoja

- PLM:n kotisivu www.defmin.fi:

- Hakemuslomakkeet
- Loppukäyttäjätodistukset
- Lainsäädäntö
- Tilastot